

VÝSTROJ KADETOV AKADÉMIE OZBROJENÝCH SÍL MILANA RASTISLAVA ŠTEFÁNKA

Dušan HRNČIAR

EQUIPMENT OF THE MILAN RASTISLAV ŠTEFÁNIK ARMED FORCES ACADEMY CADETS

Abstract: *In order for the cadets of the Milan Rastislav Štefánik Armed Forces Academy to perform their tasks well, it is necessary, among other things, to provide them with high-quality equipment and personal equipment. One of the main tasks in the field of equipment at the Armed Forces Academy is to continue the process of modernization and innovation of equipment. Field equipment and cadet service equipment is currently issued based on the AOS2021 equipment standard. It is necessary to ensure the high quality, durability, and usefulness of the equipment, comparable to the equipment and related services used in other NATO member states. The equipment must comply with the protection of the life of a professional soldier and his health in the performance of his duties and in the conditions of training.*

Keywords: *cadet, equipment, modernization, field uniform, high quality*

ÚVOD

Poslaním Akadémie ozbrojených síl je poskytovať vysokoškolské vzdelanie budúcim dôstojníkom ako aj ďalšie kontinuálne vzdelávanie profesionálnym vojakom OS SR. Pre kvalitné plnenie úloh kadetmi Akadémie ozbrojených síl Milana Rastislava Štefánika (ďalej len AOS) je okrem iného potrebné ich zabezpečiť kvalitným výstrojným materiálom a osobnou výzbrojou. Je to nevyhnutné z dôvodu zabezpečenia bezpečnosti, dostatočného komfortu vojaka pri plnení úloh a tým zvýšením jeho kvality práce.

Kadeti sú počas svojho štúdia pripravovaní na plnenie úloh pre OS SR. Zúčastňujú sa vyvedení, praxí a odborných stáží vo vojenských útvaroch a zariadeniach. V minulosti plnili úlohy v spolupráci s policajným zborom Slovenskej republiky. Je preto potrebné zabezpečiť ich nielen najnovší výstrojným materiálom tak aby dôstojne reprezentovali nielen AOS ale celé ozbrojené sily SR.

Cieľom článku je analýza súčasného stavu zabezpečenia vystrojovania kadetov AOS. Táto oblasť zabezpečenia je podľa nášho názoru riešená nedostatočne a je potrebné venovať jej zvýšenú pozornosť. V článku sme použili metódu analýzy.

1 SÚČASNÝ STAV V OBLASTI VYSTROJOVANIA KADETOV AOS

Jednou z hlavných úloh v oblasti vystrojovania na Akadémii ozbrojených síl je pokračovať v procese modernizácie a inovácie výstroja. Poľný výstroj a služobný výstroj kadeta je v súčasnosti vydávaný na základe výstrojovej normy AOS2021. Výstrojná norma vychádza z Normy I-1 Výstroj vydávaný profesionálnym vojakom.

Kadeti pred nástupom na základný vojenský výcvik (ďalej len ZVV), ktorí absolvujú v Základni mobilizačného dopĺňovania Martin, sú vystrojovaní v priestoroch Akadémie ozbrojených síl (obrázok č.1). Nárok na naturálne vystrojovanie vzniká profesionálnemu vojakovi podľa výstrojovej normy odo dňa vzniku služobného pomeru.

Výstroj pozostáva okrem poľného výstroja a služobného výstroja aj z prvkov balistickej ochrany jednotlivca (ochranná prilba, nosný modulárny systém) a prostriedkov individuálnej ochrany jednotlivca (ochranná maska, ochranné filtre, jednorazová pláštenka).

Obrázok 1 Vystrojovanie kadetov AOS

Zdroj: AOS

1.1 Poskytovanie výstrojových náležitostí

Výnosom ministra obrany Slovenskej republiky zo dňa 4. decembra 2015 č. ÚLP-11-32/2015-OdL v znení opatrenia MO SR č.1/2021, sa ustanovujú druhy vojenskej rovnošaty, výstrojových súčiastok, špecifických znakov vojenskej rovnošaty, ich nosenie a používanie a spôsob nosenia vyznamenaní na vojenskej rovnošate. Výstrojové náležitosti sa členia na:

- vojenskú rovnošatu a výstrojové súčiastky,
- mesačné výstrojové náležitosti a peňažnú náhradu,
- výstrojové súčiastky vydávané na kolektívne používanie,
- výstrojové súčiastky spotrebného charakteru,
- služby.

Výstrojové náležitosti sa profesionálnemu vojakovi poskytujú podľa služobného zaradenia, funkčného zaradenia alebo druhu pracoviska. Profesionálnemu vojakovi v prípravnej štátnej službe poskytuje výstrojové súčiastky podľa príslušných výstrojových noriem vojenský útvar, v ktorom vykonáva základný výcvik. (Výnos MO SR, 2021)

Vojenská rovnošata v súčasnosti už takmer ničím nepripomína vojenskú rovnošatu stredovekých bojovníkov. Je tvorená z prvkov balistickej ochrany jednotlivca (ochranná balistická prilba, nosný modulárny systém a nepriestrelná vesta) a prostriedkov individuálnej ochrany jednotlivca (ochranná maska, ochranné filtre, jednorazová pláštenka a ochranný filtračný odev). Vojenské rovnošaty sa podľa účelu použitia členia na:

- poľné rovnošaty,
- služobné rovnošaty,
- spoločenské rovnošaty,
- slávnostné rovnošaty,
- reprezentačné rovnošaty,
- pracovné rovnošaty a špeciálne obleky.

1.1.1 Poľná rovnošata

Poľnú rovnošatu nosí profesionálny vojak pri poľnom výcviku, podľa pokynu veliteľa alebo riadiaceho zamestnania alebo v období krízovej situácie. Základnými výstrojovými súčiastkami **poľnej rovnošaty** sú:

- poľná čiapka,
- poľná blúza,
- poľné nohavice,
- tričko,
- ponožky,
- opasok,

- poľné topánky.

1.1.2 Služobná rovnošata

Služobnú rovnošatu nosí profesionálny vojak podľa pokynu veliteľa alebo riadiaceho zamestnania. Služobná rovnošata sa nosí vždy s pokrývkou hlavy. Základnými výstrojovými súčiastkami služobnej rovnošaty sú:

- služobná čiapka alebo čiapka – lodička,
- služobná blúza,
- služobné nohavice,
- služobná košeľa alebo služobná blúzka,
- služobné ponožky,
- viazanka so sponou,
- čierne poltopánky.

1.1.3 Pracovná rovnošata

Pracovnú rovnošatu nosí profesionálny vojak pri údržbe a ošetrovaní techniky, pri hospodárskych prácach, prácach v laboratóriách, v znečistenom prostredí, na pokyn veliteľa alebo riadiaceho zamestnania. Používa sa s poľnými topánkami, pričom nohavice do topánok sa zasúvajú vtedy, ak to vyžaduje bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci. (Výnos MO SR, 2021) Spoločenské rovnošaty, slávnostné rovnošaty a reprezentačné rovnošaty nie sú prioritne určené pre kadetov AOS, z toho dôvodu sme sa im v článku nevenovali.

2 MODERNIZÁCIA VÝSTROJE V AOS

Akadémia ozbrojených síl v oblasti modernizácie výstroje pokračuje v procese modernizácie a inovácie výstroja pre kadetov, ktorí plnia okrem vzdelávania aj náročné úlohy na území SR. Kadeti sa podieľali na plnení úloh v rámci testovania obyvateľstva na ochorenie COVID, plnili úlohy v spolupráci s policajným zborom na hraniciach s Ukrajinou. Je preto nutné a potrebné zabezpečiť vysokú kvalitu, trvácnosť a úžitkovosť výstroja, porovnateľnú s výstrojom a súvisiacimi službami používanými v ostatných členských štátoch NATO.

2.1 Modernizované výstrojové súčiastky:

- musia zodpovedať veľmi náročným kritériám a musia zabezpečovať dostatočnú ochranu profesionálneho vojaka v sťažených klimatických podmienkach a zároveň spĺňať požiadavky odevného štandardu vojaka NATO,
- musia spĺňať ochranu života profesionálneho vojaka a jeho zdravia pri plnení jeho služobných úloh, v podmienkach výcviku a najmä v prípade jeho bojového nasadenia,

- všetky súčiastky výstroja musia pri vystrojení zároveň spĺňať vzájomnú kompatibilitu s celou radou špeciálnych moderných súčiastok výzbroje.

Modernizácia OS SR počíta s riešením otázok kvality u doteraz vyrábaných a používaných súčiastok, ako aj so zavádzaním novších a progresívnych druhov výstrojového materiálu. Program inovácie a modernizácie v rámci OS SR sa týka mnohých druhov výstroja, ako: Nosný modulárny systém v novej digitalizovanej potlačí „LES“ a „PÚŠŤ“ s príslušenstvom, prilba bojová s balistickou ochranou a príslušenstvom, taktická balistická vesta k nosnému modulárnemu systému, bojové tričko s digitalizovanou potlačou „LES“ a „PÚŠŤ“, termobundy, termotričká, topánky poľné, služobné, poľná rovnošata, košele a blúzky služobné, rovnošata služobná, proviantný výstroj na osobné používanie jedáci riad trojdielny, fľaša poľná, pracovné odevy, odevy pre zamestnancov dozornej a strážnej služby, bundy poľné zimné GORE-TEX, nepremokavé odevy GORE-TEX, bundy pre hudobníkov a reprezentačné zložky OS SR, oblečenie pracovné pre špecialistov LaPVO, odev jednodielny pilotný, športový výstroj, vaky spacie, rukavice a pleteniny. Úlohy modernizácie a inovácie výstrojných súčiastok predpokladajú zvýšenie finančných prostriedkov. (projekt „Obmena a doplnenie výstroja“, 2017).

V rámci AOS prebieha modernizácia a nákup nasledovných výstrojných súčiastok:

Blúza a nohavice nepremokavé GORE-TEX (obrázok 2)

Nepremokavý odev poskytuje trvalú vodeodolnú a vetruodolnú ochranu s optimalizovanou priedušnosťou. Je vyrobený z materiálu odolnému proti horeniu (štvorsekundová ochrana).

Obrázok 2 Blúza a nohavice nepremokavé GORE-TEX

Zdroj: vlastné

Batoh MMPS VULCAN IV 80L zelený (obrázok 3)

Batoh MMPS Berghaus Vulcan IV s objemom 80 litrov je vyrobený z materiálu Armadura 1000D¹ a jeho celkovo vysoká kvalita spracovania zaisťuje extrémnu odolnosť a dlhú životnosť. Batoh je klasickej komínovej dvojkomorovej konštrukcie s vrchným a spodným prístupom. Komory sú oddelené chlopňou so sťahovacou šnúrou.

Kadeti AOS v súčasnosti využívali len menšie 30L batohy, ktoré samozrejme nespĺňali požiadavky hlavne pri plnení úloh počas ZVV, blokových výcvikov a plnení iných stanovených úloh. Pre potreby AOS bolo obstaraných 400ks batohov.

Obrázok 3 batoh MMPS VULCAN IV 80L zelený
Zdroj: AOS

Prilba bojová s balistickou ochranou (obrázok 4)

Bojová prilba je americká bojová prilba, ktorú používajú okrem špeciálnych síl aj ozbrojené zložky vo viacerých krajinách. Má charakteristický tvar a je vybavená rôznymi systémami zavesenia, ktoré umožňujú namontovať rôzne potrebné súčasti (svetlo, kamera atď.)

Kadeti AOS v súčasnosti využívajú prilbu plechovú (obrázok 5). Táto prilba je zastaraná a nespĺňa moderné požiadavky kladené na daný druh materiálu. V súvislosti s objednávkou realizovanou prostredníctvom Agentúry NSPA z dôvodu vzniku neočakávaných okolností bude daný materiál dodaný v roku 2024.

¹ 100% polyamid

Obrázok 4 Prilba bojová s balistickou ochranou
Zdroj: AOS

Obrázok 5 Prilba plechová
Zdroj: vlastné

Vesta bojová XP-1814 (obrázok 6)

Bojová vesta pozostáva z prednej a zadná časti spojenej dohromady systémom štyroch upevňovacích bodov. Bojová vesta môže byť využitá bez balistickej ochrany, podobne ako nosný modulárny systém, alebo po vložení 2 balistických plátov ako plnohodnotná balistická vesta. Týmto druhom materiálu v súčasnosti AOS nedisponuje. Čiastočne sú kadeti počas výcvikových výstrojovaných nosným modulárnym systémom (obrázok 7).

Obrázok 6 vesta balistická
Zdroj: AOS

Obrázok 7 Nosný modulárny systém
Zdroj: vlastné

ZÁVER

V článku sme sa venovali výstrojnému zabezpečeniu kadetov AOS. Kadeti počas štúdia okrem odborného vzdelávania plnia aj úlohy vojenského programu. Vojenský program je súbor vojenských vzdelávacích činností a výcvikových činností uskutočňovaných mimo akreditovaného študijného programu so stanoveným obsahom a súborom pravidiel. Jeho úspešné absolvovanie je podmienkou na úspešné absolvovanie štúdia na vojenskej vysokej škole. Hlavnou úlohou vojenského programu je pripraviť kadeta na výkon funkcie (Vojenský program, 2019). Príprava v rámci vojenského programu prebieha okrem výcvikových dní aj formou blokových výcvikov a sústredených poľných výcvikov. Kadeti sú spravidla vyvedení do vojenských výcvikových priestorov (VVP Kamenica nad Cirochou, VP VO Lešť a podobne).

V týchto priestoroch sú kadeti preverovaní veľa krát v sťažených klimatických podmienkach, kde je kvalitná výstroj a výzbroj nutná.

Prvé problémy s výstrojom zažíva kadet už počas ZVV, kedy podľa základnej normy má nárok len na 1 obloženie poľnej rovnošaty, ktoré je podľa nášho názoru nepostačujúce. Hodnotíme to podľa našich zistení po ukončení základnom výcviku v mesiaci september 2023. Kadeti AOS výcvik absolvovali v sťažených klimatických podmienkach v priestore VVP Turecký Vrch. Počas výcvikov v daždivom počasí, hlavne počas zamestnaní z taktickej prípravy, kadeti zmokli a plnili úlohy v mokrom oblečení a obutí. Z tohto dôvodu, keďže druhé obloženie im nebolo vydané (vydáva sa až po úspešnom absolvovaní ZVV) a z dôvodu problémov so zabezpečením sušenia výstroja bola zvýšená chorobnosť kadetov. Tomuto by sa dalo ľahko predísť vydávaním 2. obloženia pred výcvikom, čo by bolo samozrejme spojené s navýšením nákladov na vystrojenie.

Ako pri každej modernizácii aj pri modernizácii výstroja je dôležité brať na zreteľ časové a finančné hľadisko.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Nariadenie NGŠ o zásadách služobného a osobného styku medzi príslušníkmi ozbrojených síl, úpravy ich zovňajšku a činnosti vojenského útvaru č.:OdVR-6-239/211-OKSV.

Opatrenie Ministerstva obrany Slovenskej republiky z 8. júna 2021 č. 1/2021, ktorým sa mení a dopĺňa výnos Ministerstva obrany Slovenskej republiky zo 4. decembra 2015 č. ÚLP-11-32/2015-OdL, ktorým sa ustanovujú druhy vojenskej rovnošaty, výstrojových súčiastok, špecifických znakov vojenskej rovnošaty, ich nosenie a používanie a spôsob nosenia vyznamenaní na vojenskej rovnošate v znení opatrenia z 13. decembra 2018 č. 1/20218.

Služobný predpis hlavného služobného úradu č. 85/2019, ktorým sa mení služobný predpis hlavného služobného úradu č. 5/2016 o výstrojových náležitostiach v znení služobného predpisu hlavného služobného úradu č. 79/2017.

Základná výstrojná norma pre kadeta Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika č. AOS2021.

Zákon č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

pplk. Ing. Dušan HRNČIAR

Doktorand katedry bezpečnosti a obrany
Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika,
Demänová 393, 031 01 Liptovský Mikuláš,
telefón: 0960 422501, dusan.hrnciar@aos.sk